

Lausunto

10.05.2021

Asia: VN/3063/2020

Lausuntopyyntö työryhmän mietinnöstä positiivista luottotietorekisteriä koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Bisnode kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto asiassa ja lausuu omaan toimialaansa liittyen seuraavasti:

Bisnode on mielissään, että jo pitkään odotettu positiivinen luottotietorekisteri on tulossa käyttöön. Mietinnössä työryhmä ehdottaa säädettäväksi uuden lain positiivisesta luottotietorekisteristä. Rekisterin käyttötarkoituksiin kuuluisi luotonanto sekä eräiden rahoitusvakauden seurannasta ja luottomarkkinoiden valvonnasta vastaavien viranomaisten toiminta. Pakollinen ilmoitusvelvollisuus ilmoitusvelvollisten joukolle on erittäin tärkeä ja koko rekisterin toimivuuden kannalta olennainen asia.

Rekisterin tietosisältö on kattava ja siellä on joitakin ominaisuuksiltaan vastaavia tietoelementtejä kuin jo Luottotietolain mukaisissa luottotietotoiminnan harjoittajien ylläpitämässä ”negatiivisissa” luottotietorekistereissä. Tällaiset ovat muun muassa vapaaehtoinen luottokielto ja maksuviivetieto. Bisnode haluaa nostaa esille, että lainsäätäjän tulisi suhtautua torjuvasti tällaisten jo säänneltyjen tietojen käytön laajentamiseen. Luottotietolaissa on jo säännelty omaehtoisesta luottokiellosta sekä maksuviivetiedoista ja näiden osalta olisi oikeasuhtaisempaa säätää tarvittaessa luottotietolakiin muutokset, jotka koskevat tällöin ”negatiivisia” luottotietorekistereitä.

Vapaaehtoinen luottokielto: Bisnode kokee, että vapaaehtoinen luottokieltomerkinä on sisällöltään vastaava kuin omaehtoinen luottokielto Luottotietolain mukaisesti. Tulisi harkita, kuuluuko rekisteröidyn itsensä ilmoittama omaehtoisesta luottokiellon merkintä lainkaan positiiviseen luottorekisteriin koska siitä on jo säännökset nykyisessä Luottotietolaissa. Bisnode suosittelee lainsäätäjää harkitsemaan torjuvasti jo luottotietolaissa säädettyjen tietojen käytön laajentamista. Vaihtoehtoisesti Rekisterinpitäjä voisi tehdä yhteistyötä jo olemassa olevien ja tulevien

luottotietotoiminnan harjoittajien kanssa tarvittaessa. Luotonannossa luottolaitokset saavat jo kyseisen tiedon luottotietotoiminnan harjoittajilta.

Bisnode haluaa nostaa esille, että jos vapaaehtoinen luottokielto tulisi käyttöön, olisi ne tärkeä saada myös osaksi ”negatiivisia” luottotietorekistereitä. Bisnode on huolissaan siitä, että uusi vapaaehtoinen luottokielto voi hämmentää ja aiheuttaa epäselvyyttä rekisteröidyissä. Myös uusi 12 §:n 2 momentissa säädettävä lisäinformaatio tai niin sanottu syy vapaaehtoisen luottokieltomerkin tekemiselle voi asettaa rekisteröidyt eriarvoiseen asemaan. Lisäinformaatio sisältäisi yhden seuraavista tiedoista mietinnön mukaisesti: kohonnut riski henkilötietojen väärinkäytölle, rekisteröidyn taloudenhallintaan liittyvä syy, muu syy tai syy on jätetty antamatta. Rekisterinpitäjän tulisi informoida selkeästi rekisteröidyille, että eri lisäinformaatiot voivat tarkoittaa luotonannossa erilaista lopputulosta. Ajatus lisäinformaatiosta vapaaehtoisen luottokieltomerkin yhteyteen on ymmärrettävä, mutta Bisnode on huolissaan asettaako se rekisteröidyt ”tietämättään lisäinformaatiota antaessaan” eri asemaan luotonannossa. Syy ja painoarvot kyseiselle lisäinformaatiolle tulisivat olla selkeät, jotta rekisteröidyt tietävät täsmällisesti, minkälaisia oikeusvaikutuksia kyseisellä lisäinformaatiolla voi olla. Luottotietolain mukainen omaehtoinen luottokielto ei sisällä lisäinformaatio kohtaa ja luottoa antava luottolaitos tulee tällaiseen törmätyään tehdä tarvittavat proseduurit jokaiseen luottokieltomerkin liittyen. Taustasyyt, miksi rekisteröity on asettanut itselleen luottokiellon, ei saisi antaa suurta painoarvoa luotonannossa, kunhan luottoa antavat toimijat tekevät tarvittavat proseduurit (esimerkiksi luotonhakijan vahvempi henkilöllisyyden todentaminen). Painoarvo on itse luottokieltomerkin itsessään, jonka rekisteröity on asettanut itselleen. Lisäinformaation painoarvotus luotonannossa voi olla myös kyseenalainen yhdenvertaiseen kohteluun nähden.

Maksuviivetieto: Bisnode puoltaa 60 päivän aikarajaa maksuviivetietojen yhteydessä. Tämä loisi yhdenmukaisuutta luottotietolain 14 §:m mukaisen velkojan ilmoittaman maksuhäiriötiedon kanssa. Bisnode haluaa myös tässä tapauksessa nostaa esille, että lainsäätäjän tulisi suhtautua torjuvasti niin sanottuihin jo luottotietolaissa säädettyjen tietojen käytön laajentamiseen ja olisi perustellumpaa/oikeasuhtaisempaa, että kyseinen muutos otettaisiin tarvittaessa osaksi luottotietolakia ennemmin kuin osaksi positiivista luottotietorekisteriä.

Mietinnössä todetaan seuraavasti: ”Positiivisen luottotietorekisterin luottotietoraporttien sallitut käyttötarkoitukset kuitenkin arvioidusti turvaavat riittävällä tavalla luotonantajien luottoriskien hallinnan tarkoituksenmukaisella ja oikeasuhtaisella tavalla luottoriskien hallinnan kannalta keskeisissä tilanteissa, eli juuri luoton myöntämisessä ja luottosopimusmuutoksissa.” Esityksessä tietojen tarpeellisuutta on keskeisimmiltä osin perusteltu, mutta joiltain osin tietojen käsittelyn tarpeellisuutta koskevat perustelut jäävät yleiselle tasolle. Bisnode pyytää huomioimaan nykyisen Luottotietolain 19§ henkilöluottotietojen luovuttamisen ja käyttämisen yleisiä edellytyksiä, jolloin laajemmin huomioitaisiin tarpeelliset käyttötarkoitukset ja niiden vaikutus ylivelkaantumisen vähentämiseen. Bisnode haluaa huomauttaa, että positiivisen luottotietorekisterin luottotietoraporttien tulisi täydentää luotonannossa ja tähän rinnastettavissa tilanteissa luottokelpoisuuden arviointia eikä kyseinen raportti itsessään välttämättä riitä. Tällainen arviointi ja toteaminen riittävydestä ei ole sopusoinnussa Euroopan Pankkiviranomaisen (EPV) uusimpien ohjeiden kanssa siitä, miten luottokelpoisuuden arvioinnista ohjeistetaan.

Esimerkkinä mainitsemme myös Norjan lainsäädännön saman tyyppisestä rekisteristä, missä tarpeellisuutta koskevat perustelut ovat tarkemmin ja laajemmin määritelty. Se antaa myös esim. luottotietotoiminnan harjoittajille mahdollisuuden käyttää rekisterin tietoja luottokelpoisuuden arviointitiedon muodostamisessa. Bisnode katsoo, että ylivelkaantumisen vähentäminen toteutuu paremmin ja tasavertaisemmin kun sekä positiivisen luottorekisterin ja nykyisen luottotietorekisterin tietoja voidaan käyttää ja hyödyntää esim. ”yhden luukun” periaatteella.

Bisnode haluaa nostaa viimeisenä asiana tarvittavat resursoinnin Tietosuojavaltuutetun toimistoa koskien. Jos positiivisen luottotietorekisterin tiedot laajennetaan koskemaan myös Luottotietolaissa jo säädettyjä ominaisuuksia tulisi jatkovalmisteluissa hankkeen vaikutuksia tarkastella niin, että on erittäin todennäköistä, luottotietojen käsittelyyn liittyviä vireille tulevia asioita tulee enenevässä määrin. Täten Bisnode ehdottaa, että jatkovalmisteluissa otetaan huomioon hankkeen vaikutuksia Tietosuojavaltuutetun toimiston lisäresursointiin liittyen.

Hamu Rauno
Bisnode Finland Oy